

Konference American Academy of Religions a Northern American Association for the Study of Religions

(5.–10. listopadu 2009, Montreal, Kanada)

Kateřina Štastná, FF MU, Ústav religionistiky

Ve dnech 5.–10. listopadu 2009 se v budově Palais des Congrès v Montrealu konala každoroční konference American Academy of Religions (dále AAR) a Northern American Association for the Study of Religions (dále NAASR). Jak se dalo očekávat, jednalo se o skutečně masové setkání. Počet účastníků se dal jen stěží vyčíslit a stejně tak množství prezentací, které proběhly. Pro lepší představu je však možno uvést, že v danou denní dobu probíhalo vždy minimálně dvacet sekcí nebo panelů s minimálně třemi prezentujícími. V tématech diskuzí se tak objevilo neuvěřitelné množství náboženských tradic a fenoménů, a stejně tak i snad všechny myslitelné přístupy ke studiu náboženství.

Zasedání zpravidla probíhala dopoledne od 9.00 do 11.30, odpoledne od 13.00 do 15.30 a od 16.00 do 18.30. Večer se pak konaly recepce členských organizací AAR a amerických univerzit. Mezi tím však probíhaly různé mítinky, panelové diskuze, promítání filmů a prezentace ve zcela jiném časovém rozmezí. Program konference navíc neobsahoval ani zdaleka všechny probíhající prezentace, a tak mnohé sekce poskytovaly dodatky a opravy programu, což hlavně zpočátku působilo velmi chaoticky. Účast na jednotlivých sekcích zkrátka vyžadovala plánování předem.

I když konference byla zahájena už ve čtvrtek 5. listopadu několika zasedáními a recepcemi, pro mě osobně začala až v pátek 6. listopadu účastí na recepci NAASR. Recepce se konala ve velmi příjemné restauraci ve staré části Montrealu. Objevilo se na ní hned několik známých religionistů nejen z amerického kontinentu, například Donald Wiebe, Tim Jensen a Jeppe S. Jensen. Mě a další studenty z University of Vermont (dále UVM) na tuto recepci pozval Luther H. Martin. Hned po našem příchodu nám oznámil, že jdeme pozdě, protože dochází poukázky na nápoje zadarmo. Martin však věděl, kdo je pověřená osoba dohlížející nad přídělý, a tak jsme nakonec k jeho spokojenosti dostali každý alespoň jeden žlutý lísteček. Potom nás představil snad všem účastníkům. Na recepci se objevila i většina vyučujících z UVM včetně Williama Padena, který v loňském roce odešel do důchodu. Paden našťástí svůj důchod nebere příliš vážně a zapojuje se do různých akademických diskuzí a čas od času přednáší.

V sobotu 7. listopadu a v neděli 8. listopadu jsem se zúčastnila několika sekcí – převážně se jednalo o sekce NAASR. Tomu, kdo je obeznámen s charakterem obou pořádajících organizací, je jasné proč. NAASR, která byla založena v roce 1985 E. T. Lawsonem, L. H. Martinem a D. Webem, je veskrze složena z badatelů studujících náboženství z vědecké perspektivy. Zatímco v AAR, která letos oslavila 100. výročí a jejíž počátky jsou spojeny převážně s biblickými studii, mají velký

podíl teologické organizace. Tento zásadní rozdíl byl naprosto zřejmý při pohledu do programu, kde názvy mnohých sekcí AAR obsahovaly slovo teologie. To bylo navíc podtrženo skutečností, že mnozí účastníci těchto diskuzí svým oděvem jasně deklarovali příslušnost k náboženské tradici. Rozdíl se občas projevovaly i během prezentací. Někteří členové teologických organizací totiž kladli otázky, které byly minimálně velmi nekonstruktivní. Jako příklad lze uvést diskuzi v kognitivním panelu u příspěvku *Mystical Dreaming: Patterns in Form, Content and Meaning*. Přednášející Kelly Bulkeley zakládala svou prezentaci na své psychoanalytické praxi, tedy práci s pacienty, kteří mimo jiné ve svých snech vidí různé nadpřirozené bytosti. Jeden z členů obecnostva se jí zeptal, zdali ve své praxi automaticky předpokládá, že se nejedná o opravdová zjevení. K. Bulkeley odpověděla, že pro její praxi otázka pravosti zjevení nemá žádný význam, protože pokud přizná reálnou existenci pacientově zjevení, nemá možnost s ním nadále pracovat.

V žádném případě tím nechci říci, že by se v rámci teologických panelů nenašla zajímavá témata, která by stála za poslech, ani že by všichni členové teologických organizací nerozlišovali mezi teologickým studiem a vědeckými přístupy. Ale vzhledem ke svému studiu na UVM u Luthera H. Martina jsem se raději zaměřila na sekce a panely věnované kognitivní vědě. V sobotu jsem zhlédla sekci *Mysticism Group: Cognitive Science and Mysticism*, kde se poměrně živě diskutovalo, jak vysvětlit mystickou zkušenost z pozic kognitivní vědy, a kde zazněl výše zmíněný příspěvek K. Bulkeley. Odpoledne se konalo tzv. *Cognitive Science Research Forum*, kde se mimo jiné hovořilo o náboženské identitě a ateismu. V rámci panelu *Critical Theory and Discourses on Religion Group and NAASR* se konala diskuze *Round Table on Theoretical-Critical Issues in the Study of Religion*, která pro mě byla velmi zajímavým završením sobotních sekcí. Jednalo se o panelovou diskuzi a mezi účastníky byli mimo jiné Hans G. Kippenberg a Bryan S. Rennie. Panelisté nejdříve představili ve zkratce svůj postoj k teoretickým problémům a pak dvě hodiny odpovídali na otázky, které jim byly zaslány předem, a stejně tak na otázky z publika. Díky naprosto oslnivé schopnosti jednotlivých účastníků argumentovat ze svých pozic byl panel přímo „pochoutkou pro labužníky“. Přesto a možná právě proto bylo místy těžké diskuzi sledovat, a už vůbec není možné ji reprodukovat.

Večer se v několika montrealských hotelech konaly recepce. Zatímco já jsem se snažila rozkoukat, mí přátelé z UVM to chápali jako jasnou příležitost získat vizitky od lidí, na které je dobré mít kontakt. Jeden z mých kamarádů se tak ocitl na skleničce s historikem náboženství Charlesem H. Longem, který mu dokonce slíbil, že mu napíše doporučení k přihláškám ke studiu. Ten večer jsme se zúčastnili hned několika recepcí, kupříkladu té pořádané Kalifornskou univerzitou v Santa Barbaře. Nejnavštěvovanější se však zdály být ty teologické, možná proto, že tam podávali nejlepší jídlo.

V neděli 8. listopadu jsem stejně jako mnozí další využila krásného počasí a prozkoumávala starou část města Montrealu. Palais des Congrès je totiž obklopený hotely, kam jen oko dohlédne. Proto na mě starý přístav a jeho okolí s promenádou, malými kamennými domky, památníky, obchůdky se suvenýry a útulnými restauracemi velmi zapůsobil. Montreal je moc zajímavé město. Jelikož je součástí Québecu, prvním jazykem tam je francouzština. Většina důležitých informací však bývá dvojjazyčně a domluvit se anglicky není problém. Mluvit s někým francouzsky je mnohem složitější, protože spousta lidí, které v Montrealu

potkáte, francouzsky neumí. Jsem ale přesvědčená, že Québec je jediná oblast na světě, kde mají u východu místo EXIT napsáno SORTIE a na dopravních značkách místo STOP napsáno ARRÊT.

Protože jsme se celé dopoledne procházeli po městě, v neděli jsem vyslechla pouze sekci Cognitive Science Research Forum II, kde se mimo jiné rozebírala kniha E. Slingerlanda *What Science Offers the Humanities*. Diskuze se účastnili Jeppe S. Jensen, Luther H. Martin a Bryan S. Rennie. Místnost byla plná kognitivců a atmosféra byla velmi neformální. Dokonce během diskuze zaznívaly různé vtípky. Kdosi navrhl, že by bylo zajímavé napsat knihu *What Humanities Offer the Sciences*. Tato poznámka měla velký úspěch. Atmosféra trochu zhoustla, když se diskutující více zaměřili na výše zmíněnou knihu a některé závěry, které z ní vyplývaly. Když se argumentace dostala k poměrně detailnímu rozboru definic, pojmů a teoretického přístupu, Donald Wiebe najednou povstal a konstatoval, že diskutující právě zabili kognitivní vědu o náboženství a že to je škoda, protože byla ještě mladá a vypadalo to s ní nadějně. Nakonec se ale ukázalo, že argument, který vyvolal takovou ostrou reakci, byl míněn jinak, a tak kognitivní věda konferenci AAR/NAASR přežila.

Pokud jste někdy opouštěli konferenci s pocitem, že jste nestihli vyslechnout ani zlomek z toho, co jste chtěli, pak by ve vás konference AAR/NAASR zanechala pocit, že jste vlastně nevyslechli vůbec nic. Pro mě osobně však byla přínosná minimálně v tom, že jsem dostala příležitost opět se setkat a promluvit si s mnohými badateli, které jsem potkala v loňském roce na 8. konferenci EASR v Brně, ať už se jednalo o Donalda Wiebeho, nebo Gregoryho D. Allese.